

הלכות תשובה פרק ד

א ארבעה ועשרים דברים מעכבין את התשובה.
ארבעה מהן עון גדול; והעושה אחד מהן אין הקדוש
ברוך הוא מספיק בידו לעשות תשובה, לפי גדל
חטאו ואלו הן:

(א) המחטיא את הרבים; ובכלל עון זה, המעכב את
הרבים מלעשות מצוה.

(ב) והמטה חברו מדרך טובה לדרך רעה, כגון מסית
ומדיח.

(ג) הרואה בנו יוצא לתרבות רעה, ואינו ממחה בידו
הואיל ובנו ברשותו אלו מחה בו היה פורש, ונמצא
כמחטיאו; ובכלל עון זה כל שאפשר בידו למחות
באחרים בין יחיד בין רבים ולא מחה, אלא יניחם
בכשלונם.

(ד) והאומר אחטא ואשוב; ובכלל זה האומר אחטא,
יום הכפורים מכפר.

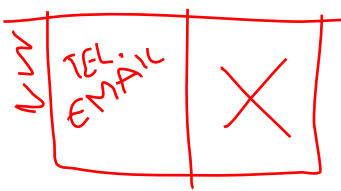
ב ומהן חמשה דברים הנועלים דרכי התשובה בפני
עושיהן; ואלו הן:

(א) הפורש מן הצבור לפי שבזמן שיעשו תשובה, לא
היה עמהן ואינו זוכה עמהן בזכות שעושו.

(ב) והחולק על דברי חכמים לפי שמחלקתו גורמת לו
לפרש מהן, ואינו יודע דרכי התשובה.

(ג) והמלעיג על המצות שפיון שנתבאר בעיניו, אינו

רודף אחריהן ולא עושן; ואם לא יעשה, במה יזכה.

(ד) והמבזה רבותיו שדבר זה גורם לו לדחפו ולטרדו

כגיהזי, ובזמן שנטרד לא ימצא מלמד ומורה לו דרך

האמת. (ה) והשונא את התוכחות שהרי לא הניח לו

דרך תשובה, שהתוכחה גורמת לתשובה, שבזמן

שמודיעין לו לאדם חטאיו ומכלימין אותו, חוזר

בתשובה כמו שכתוב בתורה: "זכר, ואל תשכח"

(דברים טז), "ממרים הייתם" (שם; דברים ט, כד;

דברים לא, כז), "ולא נתן ה' לכם לב" (דברים כט, ג),

"עם נבל, ולא חכם" (דברים לב, ו). וכן ישעיהו הוכיח

את ישראל ואמר "הוי גוי חוטא" (ישעיהו א, ד), "ידע

שור קונהו" (ישעיהו א, ג), "מדעתך, כי קשה אתה"

(ישעיהו מח, ד); וכן צנהו האל להוכיח לחטאים,

שנאמר "קרא בגרון אל תחשך" (ישעיהו נח, א). וכן כל

הנביאים הוכיחו לישראל, עד שחזרו בתשובה. לפיכך

צריך להעמיד בכל קהל וקהל מישראל חכם גדול

וזקן וירא שמים מנעוריו ואהוב להם, שיהא מוכיח

לרבים ומחזירן בתשובה. וזה ששונא את התוכחות,

אינו בא למוכיח ולא שומע דבריו; לפיכך יעמד

בחטאתיו, שהם בעיניו טובים.

ג ומהם חמשה דברים העושה אותן אי אפשר לו

שישוב בתשובה גמורה, לפי שהם עונות שבין אדם

לחברו, ואינו יודע חברו שחטא לו, כדי שיחזיר לו או

ישאל ממנו למחל לו; ואלו הן:

(א) המקלל את הרבים ולא קלל אדם ידוע, כדי

שישאל ממנו כפרה.

(ב) והחולק עם גנב שלפי שאינו יודע גנבה זו של מי

היא, אלא הגנב גונב לרבים ומביא לו והוא לוקח;

ועוד שהוא מחזיק יד הגנב, ומחטיאו.

(ג) והמוצא אבדה ואינו מכריז עליה עד שיחזירה
לבעליה לאחר זמן, כשעשה תשובה אינו יודע למי
יחזיר.

(ד) והאוכל שוד עניים ויתומים ואלמנות אלו בני
אדם אמלליו הם ואינם ידועים ומפרסמים, וגולים
מעיר לעיר, ואין להם מכיר, כדי שידע שוד זה של מי
הוא ויחזירונו לו.

(ה) והמקבל שחד להטות דין אינו יודע עד היכן הגיע
הטיה זו וכמה היא כחה כדי שיחזיר, שהדבר יש לו
רגלים; ועוד שהוא מחזיק נד זה, ומחטיאו.

ד ומהן חמשה דברים העושה אותן אין חזקתו לשוב
מהן, לפי שהם דברים קלים בעיני רב האדם, ונמצא
חוטא והוא ידמה שאין זה חטא ואלו הן:

(א) האוכל מסעודה שאינה מספקת לבעליה שזה
אבק גזל, והוא מדמה שלא חטא ויאמר כלום אכלתי
אלא ברשותו.

(ב) המשתמש בעבוטו של עני שהעבוט של עני אינו
אלא קרדם ומחרשה, ויאמר בלבו אינו חסרים, והרי
לא גזלתי אותו.

(ג) המסתכל בעריות מעלה על דעתו שאין בכך כלום,
שהוא אומר וכי בעלתי או קרבתני; והוא אינו יודע
שראית העינים עון גדול, שהיא גורמת לגופו של
עריות, שנאמר "ולא תתורו אחרי לבבכם, ואחרי
עיניכם" (במדבר טו, לט). **(ד)** המתכבד בקלון חברו
אומר בלבו שאינו חטא, לפי שאין חברו עומד ולא
הגיע לו בשת, ולא בישו אלא ערף מעשיו הטובים
וחכמתו למול מעשה חברו או חכמתו, כדי שיצאה

מפֿללו שְׁהוּא מְכַבֵּד וְחִבְרוּ בְּזוּי.

(ה) וְהַחֹשֶׁד כְּשֵׁרִים אוֹמֵר בְּלִבּוֹ שְׂאִינוֹ חֶטָּא, לְפִי שְׁהוּא אוֹמֵר מָה עָשִׂיתִי לוֹ, וְכִי יֵשׁ שָׁם אֶלֶּא חֶשֶׁד שְׂמָא עָשָׂה אוֹ לֹא עָשָׂה, וְהוּא אִינוֹ יוֹדֵעַ שְׂזָה עוֹן שְׂמָשִׁים אָדָם כְּשֵׁר בְּדַעְתּוֹ כְּבַעַל עֲבִירָה.

ה וּמִהוֹן חֲמֻשָּׁה דְּבָרִים הַעוֹשָׂה אוֹתָם יִמְשֵׁד אַחֲרֵיהֶם תְּמִיד, וְהוּן וְקָשִׁים לְפָרֵשׁ מִהוֹן; לְפִיכֵן צָרִיד אָדָם לְהִזְהֵר מִהוֹן שְׂמָא יִדְבֵק בְּהוֹן, וְהוּן בְּלוֹן דְּעוֹת רְעוֹת עַד מְאֹד; וְאֵלּוּ הֵן:

(א) רְכִילוֹת.

(ב) וְלִשׁוֹן הָרַע.

(ג) וּבַעַל חֲמָה.

(ד) וּבַעַל מַחֲשֶׁבֶת רָעָה.

(ה) וְהַמִּתְחַבֵּר לְרָשָׁע מִפְּנֵי שְׁהוּא לּוֹמֵד מִמַּעֲשָׂיו, וְהוֹן נְרָשָׁמִים בְּלִבּוֹ; הוּא שְׂאָמֵר שְׁלֵמָה "וְרָעָה כְּסִילִים, יִרְזַע" (מִשְׁלֵי יג, כ). וְכִבְרַן בְּאַרְנוֹן בְּהִלְכוֹת דְּעוֹת דְּבָרִים שְׂצָרִיד כָּל אָדָם לְהִגַּב בְּהוֹן תְּמִיד, קַל וְחֹמֵר לְבַעַל תְּשׁוּבָה.

ו כָּל אֵלּוּ הַדְּבָרִים וְכַיּוֹצֵא בְּהוֹן אִף עַל פִּי שְׂמַעֲפִינוּ אֶת הַתְּשׁוּבָה, אִינוֹ מוֹנְעִין אוֹתָהּ; אֶלֶּא אִם עָשָׂה אָדָם תְּשׁוּבָה מִהוֹן הָרִי זֶה בְּעַל תְּשׁוּבָה, וְיֵשׁ לוֹ חֶלֶק לְעוֹלָם הַבָּא.